

EA: verenvuodot, nyrjähdykset ja luun murtumat

Riina Lindström

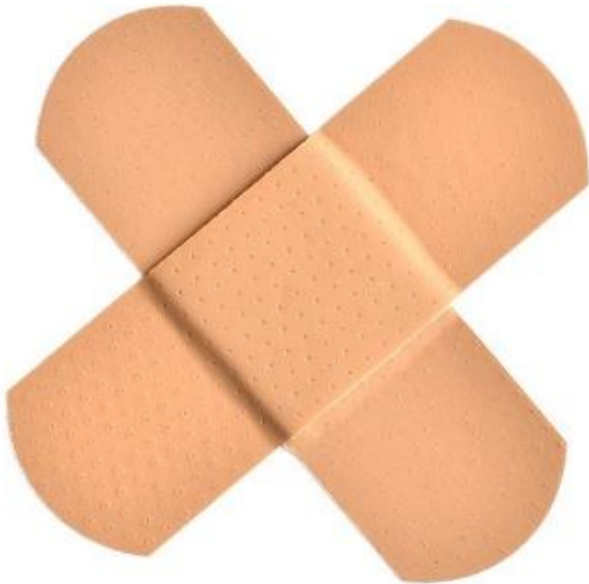

Verenvuodon tyrehtyttäminen

1. Paina suoraan vuotokohtaan. Voit myös pyytää loukkaantunutta painamaan vuotokohtaa itse. Jos haavassa on vierasesine, esimerkiksi puukko, sitä ei poisteta.
 2. Auta loukkaantunut istumaan tai makuulle.
 3. Sido haava. Aseta vuotokohtaan paineside: voit tehdä painesiteen esimerkiksi siderullasta ja joustositeestä. Tarvittaessa voit käyttää myös muita saatavilla olevia välineitä, esimerkiksi käsineitä ja huivia.
 4. Toimita autettava jatkohoitoon.
- **Soita hätänumeroon 112, kun**
 - paineside ei riitä tyrehtyttämään vuotoa
 - autettavalla on sokin oireita.

Haavan ensiapu

- Tyrehdytä näkyvä verenvuoto painamalla vuotokohtaa.
- Puhdista haavasta lika juoksevan, viileän veden alla.
- Jos haava on pieni viiltohaava (esimerkiksi veitsestä tai paperista), sulje sen reunat vastakkain haavateipillä.
- Jos haavassa on vierasesine, joka on kiinni kudoksessa (esimerkiksi puukko), älä poista sitä.
- Peitä haava suojasidoksella.
- Tarkista, että tetanus- eli jäykkäkouristusrokote on voimassa.

1. Pyydä autettavaa istumaan etukumarassa asennossa. Tässä asennossa veri ei valu nieluun.

2. Käske autettavan niistää vuotava sierain tyhjäksi verihyytymistä.

3. Paina vuotavaa sierainta nenärustoa vasten noin 15 min.

4. Jos verenvuoto ei lakkaa, toimita autettava lääkäriin.

Nenäverenvuodon ensiapu

Nenäverenvuoto on yleensä vaaratonta.

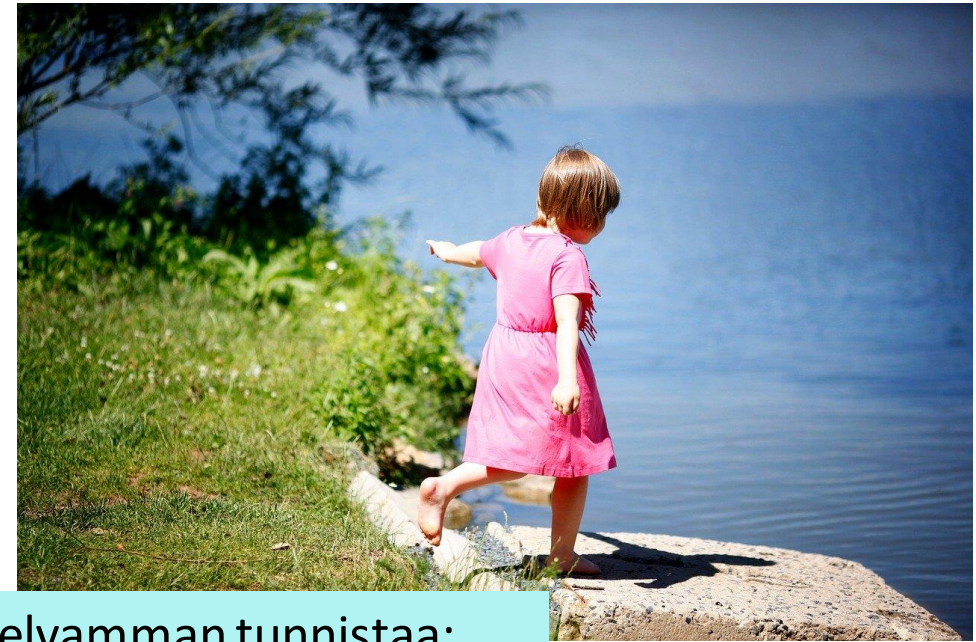
Sokin ensiapu

Sokki on verenkierron häiriötila, jossa verenkierto ei riitä turvaamaan hapensaantia soluille.

1. Aseta autettava makuulle.
2. Soita hätänumeroon 112.
3. Peittele autettava ja eristä hänet alustasta lämmönhukan estämiseksi
4. Rauhoittele.
5. Anna tarvittaessa muu oireenmukainen ensiapu.
6. Älä tarjoa syötävää tai juotavaa.
7. Seuraa hengitystä ja verenkiertoa.

Nyrjähdys

- Nivelen nyrjähdys eli nivelvamma syntyy, kun nivelside venyy tai repeää
 - Myös nivelen ympärillä olevat lihakset ja jänteet voivat vaurioitua
- Riski nivelvammalle on esimerkiksi kaatumisessa, törmäämisessä tai kun raaja venyy
- Vammassa aiheutuu verenvuoto kudoksen alle

Mistä nivelvamman tunnistaa:

- Vamma-alue on kipeä
- Vamma-alueelle kertyy nestettä
- Turpoaa
- Joskus mustelma
- Mahdollisesti virheasento nivelessä
- Nivel aristaa, kun sitä yrittää käyttää, ei voi käyttää normaalisti

Ensiapu nyrjähdyksessä

1. Purista tai paina vammakohtaa.
2. Jäähdytä kylmällä vamma-aluetta 15-20 minuuttia. (Älä laita kylmää suoraan paljaalle iholle, vaan vaate, keittiöpyyhe tms. väliin)
3. Sido vamma-alueen ja kylmän ympärille side. Saa olla napakka sidos.
4. Tarvittaessa lääkärin tai soitto 112, mikäli tilanne sitä edellyttää.

Jos nivel on ihan vinksallaan ja pois paikoiltaan, jätä se niin, tue mahdollisimman liikkumattomaksi, ja toimita potilas lääkäriin.

Murtuma

- Riskitilanteita murtuman syntymiselle ovat esimerkiksi putoaminen, kaatuminen, törmäys tai liukastuminen.
 - Huom. Alle 1-v. lapsi **hyvin harvoin** saa luun murtumia tapaturmatilanteissa. Väkivallan mahdollisuus huomioitava.
- Avomurtumassa iho rikkoutuu ja haavasta töröttää luu. Umpimurtumassa iho on ainakin lähes ehjä, mutta vaarana on sisäinen verenvuoto.

Mistä murtuman tunnistaa:

- Kipua ja turvotusta
- Liikkuvuus outoa tai virheasento
- Ei voi käyttää murtunutta raajaa, sormea, varvasta tms.
- Sokin oireet mahdollisia

Ensiapu murtumassa

1. Tyrehdytä verenvuoto avomurtumassa.
2. Tue murtuma liikkumattomaksi ja mahdollisimman kivuttomaan asentoon. Älä oikaisen virheasentoa itse.
3. Pidä autettava lämpimänä.
4. Lääkəriin on mentävä tai tarpeen mukaan soitto 112.

Selkärangan murtuman epäilyssä, liikuta potilasta vain, jos se on välttämätöntä elossa säilymisen kannalta.

